

CHANUKAH

GREEK WISDOM AND THE INNER LIGHT

חַנּוּכַּת תְּשַׁע'א

1. א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: ב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֵהוֹ וְנִהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם: ג וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי-אֹר וַיְהִי-אֹר: ד וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת-הָאֹר כִּי-טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: ה וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קִרָּא לַיְלָה וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם אֶחָד

בראשית א-ה

The beginning of creation is focused on the creation of light - even though the sun and moon had not yet been established

2. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל ... רָאָהוּ שְׂאִינוּ כְדָאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ רַשְׁעִים וּכְדָאֵינוּ לְלַדְיָקִים לְעַתִּיד לְבָא

רש"י בראשית א:ד

Rashi comments that the Original Light was not physical light but was set aside exclusively for the tzaddikim in the future

3. ... שְׁלֹשִׁים וּשְׁשׁ שָׁעוֹת שִׁמְשָׁה אוֹתָהּ הָאוֹרָה שֶׁנִּבְרָאת בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה בְּעֶרֶב שַׁבַּת וּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה בְּלַיְלֵי שַׁבַּת וּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה בְּשַׁבַּת וְהָיָה אָדָם הָרֵאשׁוֹן מְבִיט בּוֹ מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ ...

ירושלמי ברכות ח-ה (דף יב טור ב)

The Original Spiritual Light burned for Adam and Chava for 36 hours and it gave them both total insight

4. וּמִדְּלִיקֵין בְּחֻנוּכָה ל' נְרוֹת ... וְלָמָּה ל' נְרוֹת? רָמַז ל' שָׁעוֹת שִׁמְשָׁה הָאוֹרָה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית

רוקח - הלכות חנוכה

Our 36 candles are a zecher to that light

5. .... אִסּוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּנֵר חֻנוּכָה בֵּין בְּשַׁבַּת בֵּין בַּחֹל, וְאִפְּלִי לְבִדּוּק מַעוֹת אוֹ לְמִנּוּתָן לְאוֹרָה אִסּוּר, אִפְּלִי תִשְׁמִישׁ שֶׁל קְדוּשָׁה כְּגוֹן לְלִמּוּד לְאוֹרָה, אִסּוּר; וַיֵּשׁ מִי שֶׁמִּתִּיר בְּתִשְׁמִישׁ שֶׁל קְדוּשָׁה

שולחן ערוך אורח חיים סימן תרעג סעיף א (דברי המחבר)

The Shulchan Aruch rules that we are not allowed to use the light of the Chanukah candles, even for a kedusha use

6. אִסּוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָה בֵּין תִּשְׁמִישׁ קְדוּשָׁה בֵּין תִּשְׁמִישׁ חוּל ... וְכַפִּי הַסּוּד אִם נִהְנֶה מְאוֹרָה עוֹשֶׂה פֶּגַם גְּדוֹל, שִׁתְּאֲחִזּוּ הַחִיצוֹנִים בְּאוֹר עֲלִיוֹן

בן איש חי - שנה א' פ' וישב (חנוכה) אות יד

The Ben Ish Chai explains kabbalistically that using the Chanukah lights introduces negative 'chitzoni' - external - forces to the Spiritual Light. Our Chanukah lights represent the Spiritual Light and NOT physical light

7. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֵהוֹ - זֶה גְלוּת בְּבַל ... וְנִהוּ - זֶה גְלוּת מִדֵּי ... וְחֹשֶׁךְ - זֶה גְלוּת יוֹן שֶׁהַחֲשִׁיכָה עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּגִזְרוֹתֶיהֶן שֶׁהָיְתָה אוֹמֶרֶת לָהֶם, כְּתוּבָה עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֶם חֶלֶק בְּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. עַל פְּנֵי תְהוֹם - זֶה גְלוּת מִמַּלְכַת הַרְשָׁעָה

בראשית רבה פרשה ב:ד ר"ש בן

The Greeks represented 'Darkness' more than any other exile since they attacked the very roots out our Spiritual connection to the Original light - Shabbat, Milah, Torah. They attacked 'tzidkut' - being able to take this world, master it and and rise above the materialism of it

8. **ויקרא אלקים לאור יום - אלו מעשיהן של צדיקים**

בראשית רבה ג:ח

The Midrash associates the naming of Light with the deeds of the Tzaddikim

9. **אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה**

תהילים צ"א

In Tehillim too, Light is sown for the tzaddikim

10. **אמר אביי: לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום, שנאמר (ישעיהו ל) אשרי כל חוכי לו - ל"ו בגימטריא תלתין ושיתא הוו**

סוכה מה:

And, appropriately, there are 36 Tzaddikim in the world who connect to this Light

11. **וְאָרָא וְהִנֵּה רוּחַ סַעְרָה בָּאָה מִן־הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מְתַלַּקְחַת וְנִגְהָ לוֹ סָבִיב וּמְתוֹכָה כְּעֵין הַחֲשָׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ**

יחזקאל א"ד

*The prophet Ezekiel has his vision of 'Chashmal' with light shining **around** it*

12. **ונגה לו סביב דא איהו מלכות יון דסחרא לון נוגה ולא בהו נגה דכתיב בהו סביב**

זוהר חדש פרשת יתרו דף סג עמוד ב

*Fascinatingly, this light is understood by the Zohar to represent the Greeks!! They have light **AROUND** but not in them*

13. **אשר אין בה מום (במדבר יט:ב) דא מלכות יון דאינון קריבין לארחי מהימנותא**

זוהר כרך ב' פ' פקודי רלו.

*The Greeks are **CLOSE** to Emunah but not there. They are not Tzadikim but have a certain potential for tzidkut*

14. **... וְצַדִּיק בְּאֵמוּנָתוֹ יִחְיֶה**

חבוקק ב"ד

The actual tzaddik lives by Emunah

15. **נגה לו סביב .... מהכא אוליפנא דאף על גב דלית סטרא דא אלא סטרא דמסאבו נגה לו סביב ולא אצטריך ליה לבר נש לדחייא ליה לבר, מ"ט בגין דנגה לו סביב, סטרא דקדושה דמהימנותא אית ליה ולא אצטריך לאנהגא ביה קלנא ועל דא אצטריך למיהב ליה חולקא בסטרא דקדושה דמהימנותא**

זוהר כרך ב' פרשת ויקהל דף קצד עמוד ב

As such the Zohar instructs us not to reject the Greeks entirely because of their potential

16. **יִפֹּת אֱלֹקִים לְיִפֹּת וַיִּשְׁכֶּן בְּאֵהֱלֵי־שֵׁם ...**

בראשית ט:כז

*Noach gives the beracha of beauty to Yafet and then states - 'and **HE** shall dwell in the tents of Shem'*

17. **יפתי יי ליפת וישרי שכינתיה במשכני שם....**

אונקלוס בראשית פרק ט פסוק כז

18. **וישכון באהלי שם - ישרה שכינתו בישראל**

רש"י שם

Rashi, following Targum Onkelos, understands that verse is telling us that Hashem will dwell in the tents of Shem - ie to the exclusion of Yafet

19. יִשְׁפַּר יְיָ תְּחִימָה דְיַפֶּת וְיִתְגַּיְרוּ בְּנֵי וְיִשְׁרוּן בְּמִדְרָשָׁא דְשֵׁם וְיִהְיֶה כְּנֶעַן עֶבֶד לְהוֹן:

תרגום יונתן בראשית פרק ט פסוק כז

Targum Yonatan however understands that the verse means that Yefet is given special beracha as long as he (ie Yefet) dwell in the tents of Shem - ie in the context of Shem

20. ותפלין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית

מגילה ח:

Thus a Sefer Torah could be written ENTIRELY in Ancient Greek and be kosher

21. אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. ואמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבן שמעון בן גמליאל - אמר קרא (בראשית ט') יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם - דבריו של יפת יהיו באהלי שם

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ט עמוד ב

צ + יון = ציון

22.

הזה להנהגה, עד שהקדמונים הביאו בספריהם מדברי חכמיהם, אך בשורש חכמתם הוא מינות גמורה. וכתבו שנמצא אחר כך על אריסטו הראש שלהם, שהיה מלא תאוות ותועבות, וזהו שאחר כך כתוב ופרסה לא הפריסה, שבשורש יש לו הטומאה בסימן הנגלות... (שמיני ח)

אשר אין בה מוס, זו מלכות יון, וכן איתא בזוהר החדש יתרו, נוגה לו סביב דא מלכות יון, דסחרא ליה נוגה וכו', בגין דלית בכל מלכוון דאינון קרבין לאורח מהימנותא כוותיה וכו', והיינו שהם בחכמת יונית העמידו דרך ישר במדות, מה שנאה בעולם

פרי צדיק פ' שמיני ח'

Rav Tzadok Hakohen of Lublin says that the Greeks represent external outer light - intellect without morality; wisdom without obligation

See the extract from Rav S. R. Hirsch's collected writings - on Kislev II pp 201-207

23. אֲנִי חוֹמָה וְיִשְׂרָאֵל כְּמִגְדָּלוֹת..... (שה"ש ח"י) אני חומה - אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אנו חומה ונעמיד מצות ומעשים טובים כחומה

שיר השירים רבה פרשה ח

The Jewish people are a Wall of morality

24. יונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים .....

מעוז צור

In Maoz Tzur we sing that the Greeks broke down our wall

25. לפנים ממנו סורג גבוה עשרה טפחים ושלוש עשרה פרצות היו שם שפרצום מלכי יון חזרו וגדרום וגזרו כנגדם שלש עשרה השתחויות .....

משנה מידות ב'ג

The Greeks made 13 breaches in the 'Serug' which is the dividing fence between the area of the Temple open to non-Jews and the inner area open only to Jews. Chazal instituted 13 special prostrations in the Temple in parallel to the breaches made by the Greeks

26. .... שהוא לתת מקום והבדל בין העובדי כוכבים הנכנסין להתפלל בבית ה' ובין ישראל .... שבשביל כן היונים פרצו בו פרצות הואיל ונעשה להבדיל אותם מבוא יותר פנימי. ולכך כשחזרו ישראל וזכו לגדרם תקנו על כל גדר השתחויה להודות לה' כי טוב

תוספות יום טוב מידות ב'ג

The Greeks tried to blur the distinctions between Jew and non-Jew - all part of the intellect without kedusha

Addendum - Extra Sources

27. בעשרים וחמשה [בטבת] יום הר גריזים [הוא], דלא למספד. יום שבקשו כותיים את בית אלהינו מאלכסנדרוס מוקדון להחריבו ונתנו להם. באו והודיעו את שמעון הצדיק. מה עשה? לבש בגדי כהונה, ונתעטף בבגדי כהונה, ומיקירי ישראל עמו, ואבוקות של אור בידיהן, וכל הלילה הללו הולכים מצד זה והללו הולכים מצד זה עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר אמר להם: מי הללו? אמרו לו: יהודים שמרדו בך. כיון שהגיע לאנטיפטרס זרחה חמה, ופגעו זה בזה. כיון שראה לשמעון הצדיק, ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו. אמרו לו: מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה? אמר להם: דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי. - אמר להם: למה באתם? - אמרו: אפשר בית שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב יתעוך גויים להחריבו? - אמר להם: מי הללו? - אמרו לו: כותיים הללו שעומדים לפניך. - אמר להם: הרי הם מסורים בידיכם

יומא ט.

28. המתחכמים בטבע הנמשכים אחרי היוני אשר הכחיש כל דבר זולתי המורגש לו, והגיס דעתו לחשוב הוא ותלמידיו הרשעים, כי כל ענין שלא השיג אליו הוא בסברתו איננו אמת:

רמב"ן ויקרא ט:ח

29. *מלכה ושריה בגוים אין תורה* (איכה ב:ט). אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים תאמין, הה"ד *והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו* (עובדיה א ח), יש תורה בגוים אל תאמין, דכתיב *מלכה ושריה בגוים אין תורה*.

איכה רבה פרשה ב:ט

30. תנו רבנן: הרואה חכמי ישראל אומר ברוך שחלק מחכמתו ליראיו, חכמי אומות העולם - אומר ברוך שנתן מחכמתו לבשר ודם

ברכות נח.

31. ורמ"ז ז"ל נתן טעם בדבר לפי שחכמת חכמי ישראל בתורה א"א לבא עד תכונתה כי היא בלתי תכלית לכך אמר ל' חלק אבל חכמת חכמי עובדי כוכבים אפשר לבא עד תכליתן לפיכך שייך לשון מתנה שניתן להם כל החכמות והן כולן על שלמות תכליתן וכל הני טעמים היו שייכים נמי בברכות מלכים דלקמן דגם כבוד המלך בתורת ה' כמ"ש וכתב לו את משנה התורה

ספר מעדני יו"ט ברכות - פרק תשיעי

32. ודע שהדברים אשר אמר בפרקים אלו ... אינם דברים שבדיתים מעצמי ולא פרושים שחדשתים. אמנם הם ענינים לקטתים מדברי חכמים במדרשות ותלמוד וזולתם מחבוריהם. ומדברי הפילוסופים גם-כן הקדמונים והחדשים - ומחבורי הרבה בני אדם. ושמע האמת ממי שאמרה:

רמב"ם - הקדמה לשמונה פרקים

33.

Know my masters that no man should believe anything unless attested by one of three principles. First, rational proof as in mathematical sciences; secondly, the perception by one of the five senses; for instance, the detection of color by one's eyes, taste by the tongue, touch to distinguish between hot and cold, hearing between clear and confused sounds and smell between that which is distasteful or pleasant; and thirdly, tradition derived from the prophets and the righteous. It is accordingly incumbent upon every wise person to investigate his doctrinal beliefs and classify them according to one of the three basic sources from which they are drawn, namely, tradition, sensation or rational insights. One, however, who grounds his belief in any other but one of those guiding principles Scriptures refers to him as "the simple believeth every word" (Prov. 14:15).

Rambam's Letter to the Chachamim of Marseilles